Kap 4 Avvägningar

Kap 4:1

Övergripande avvägningar.

Nedan sammanfattas de övergripande avvägningar som görs i planarbetet. Avvägningarna grundar sig på det som skrivits i Kap 1 ”Utvecklingsperspektiv och övergripande mål” samt det som kommit fram i Kap 2 där olika intressen redovisas.

Näringslivets utveckling

Kommunens främsta mål är att utveckla goda utkomstmöjligheter och levnadsvillkor för invånarna och hålla en god servicenivå. Kommunen har stora natur- och kulturmiljövärden som behöver skyddas så att kommande generationer får uppleva dessa. Samtidigt måste naturresurserna kunna tas till vara för näringslivets utveckling. En del av näringarna i kommunen som tex turismen, gruvnäringen, energiproduktionen, träindustrin och rennäringen bygger på lokalt bundna naturresurser. Utvecklingsmöjligheterna för dessa näringar påverkas i särskilt hög grad av naturresursplaneringen. Planeringsarbetet bör därför inriktas på att ge dessa näringar utvecklingsmöjligheter. För detta krävs att kommunen kan göra verkningsfulla avvägningar när det gäller naturresursanvändningen. Kommunen bör få ett ökat ansvar när det gäller användningen av naturresurserna så att breda hänsynstaganden kan göras. Turismen behöver tex få möjligheter att utvecklas när det gäller mark för anläggningarna men även för mera extensiva aktiviteter. En beredskap bör också skapas för att kunna tillmötesgå anspråk från småföretag och från initiativ inom idrottsrörelsen.

Ortsstruktur

En bra service och en god utbildning är grundläggande för kommuninvånarnas välfärd och en förutsättning för att näringslivet ska kunna utvecklas. För att kunna ge god service i tätorterna och omgivande bygd samlas samhällsservice till vissa serviceorter i kommunen. Erfarenheterna visar att snabba vändningar kan ske när det gäller befolkningsutvecklingen. Strukturen skall således fungera även för tillväxt. Generellt gäller att god boendekvalite är en viktig del i välfärden. En väl genomtänkt förtätning av tätorterna, med olika typer av boende är ekonomiskt fördelaktig och medverkar till en förstärkt service i samhället. Detta gäller även komersiell service. Mark för handelsområden med ett brett utbud bör därför avsättas i de större tätorterna. Befintliga boendemiljöer bör också vårdas och förbättras. Nedan redovisas den ortsstruktur som bedöms funktionell och som planeringen bör utgå från.

Centralortsområden

I kommunen finns två centralortsområden: Storuman-Stensele och Hemavan-Tärnaby

Tätortsområdena skall präglas av en väl utvecklad kommersiell- och samhällsservice.

Ur samhällets planeringsperspektiv skall de i respektive centralortsområde ingående orterna ses som en enhet. Planering bör ske så att mark avsättes för såväl kommersiell som samhällelig service inom respektive centralortsområde. Planering för möjligheter till attraktivt boende skall särskilt beaktas. Förbifarten förbi Stensele bör byggas så att buller och trafikrisker minskar.

Serviceorter

I kommunen finns två serviceorter: Slussfors och Gunnarn. Serviceorterna, som båda ligger intill väg E12 ska fungera som stödjepunkter i respektive kommundel för samhällets service bl. a. utbildning och omsorg. Kommunen skall också verka för att livsmedelsbutik och försäljning av drivmedel långsiktigt finns på respektive ort. Samlokalisering av olika servicefunktioner bör eftersträvas dels för att underlätta tillgängligheten, stärka det samlade utbudet, men framförallt för att ge möjlighet till samverkan, effektivisering och anpassning till framtida nya förutsättningar att lösa servicefrågorna i kommunen.

Byar

Storumans kommun kännetecknas av ett stort antal byar. Det är viktigt att varje by kan utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Särskilt goda pendlingsmöjligheter till närliggande centralortsområde, industriverksamhet eller närhet till rekreationsområden kan vara viktiga förutsättningar för en positiv utveckling. Kommunen skall medverka till bildandet av ett byaråd vars huvuduppgift blir att företräda byarna och samordna framtida utvecklingsarbete.

Byarna och landsbygden

Det öppna, traditionella jordbrukslandskapets miljökvaliteter är ett starkt motiv för fortsatt boende på landsbygden. Befolkningsutvecklingen har här, som i större delen av den svenska landsorten varit negativ under de senaste decennierna. Detta har medfört att byarnas service försämrats. För att befolkningen i byarna ska kunna nå orter med bättre service är det angeläget att vägnätet underhålls. Transportplaneringen bör därför i ökad utsträckning innefatta det finförgrenade vägnätet.

De stödmöjligheter till kombinationsnäringar som finns bör tas till vara så att näringsunderlaget på landsbygden stärks. Den öppning som getts i lagstiftningen, att med landsbygdsutveckling som motiv, bygga i strandnära lägen är också en ny förutsättning som kan bidra till nya etableringar på landsbygden.

Storuman har många byar med fina miljö- och kulturvärden. Senaste tidens ökade, globala efterfrågan på råvaror och livsmedel bedöms kunna bli bestående. Klimatmedvetenheten och medvetenheten om matens betydelse för hälsan, skapar en ökad efterfrågan på närproducerade och ekologiskt producerade livsmedel. Detta har redan lett till en växande framtidstro inom svenskt jordbruk. Även om Storuman är ett perifert jordbruksdistrikt finns därför skäl till försiktighet när jordbruksmark tas i anspråk för andra ändamål.

En god transportinfrastruktur är grundläggande för kommunens utveckling

Sett i ett regionalt perspektiv har Storuman i grunden ett gott kommunikationsläge. E 12 underlättar också det interna resandet inom kommunen. Investeringar behövs dock för att skapa möjligheter för tillväxt både i tillverkningsindustri, energiproduktion och i turism. För att vägarna E12 och E45 ska fylla sin funktion som europavägar krävs underhåll och förbättringar, så att tillgänglighet och trafiksäkerhet förbättras. Regionen bör också samverka för att lyfta E 12 internationella status. E45 har stor betydelse för turismen i Norrlands inland. Den samverkan som sker mellan de berörda kommunerna bör utvecklas vidare. Det mer finförgrenade vägnätet i kommunen fyller en funktion för pendling, service och för skogs-

näringens och turismens behov. En analys och prioritering av detta behov bör göras i arbetet med den regionala transportplaneringen.

Ett av kommunens mål när det gäller näringslivets utveckling är att skapa förutsättningar för utvecklingen av ett bioenergikluster i Storuman-Stensele. För detta krävs en omläggning av järnvägen vid industriområdet och en ny omlastningsterminal. Järnvägens ökade betydelse för såväl gods- som persontransporter motiverar förbättringar i järnvägsnätet i regionen. Tvärbanan behöver t ex rustas med mötesspår för att kunna fungera väl för både gods- och persontransporter. Ett långsiktigt mål är också att få en sammanbindning av de norska och svenska järnvägssystemen.

Flygplatsen i Gunnarn, som är den bäst belägna flygplatsen i Södra Lappland, kan fylla en regional funktion. Den har också en utomordentligt god banstandard med en rullbana som är 2300 meter med mycket god bärighet. En förnyad och allsidig prövning av flygplatsstrukturen i södra Lappland bör därför göras. Den förbättring som gjorts av Hemavans flygplats har visat sig lyckosam för utveckling av turismen genom att de besökande har kunnat nå liftar och anläggningar utan tröttande transferresor. Området Hemavan Tärnaby har stora möjligheter att utvecklas till en av Sveriges största vinterturistorter. En viktig förutsättning för denna utveckling är fortsatta satsningar på Hemavans flygplats.

Besöksnäringen en basnäring

Tyngdpunkten i kommunens turistutbud ligger i fjällområdet men är också betydelsefullt i den östra delen av kommunen där möjligheterna till bl a jakt och fiske är viktiga kvaliteer. I de fördjupade översiktsplanerna för Hemavan och Tärnaby skapas planmässiga förutsättningar för utbyggnad av olika anläggningar för vinter- men även sommarturism. Ytterligare säsongsförlängning och en ökad sommarturism är önskvärd. Ökade möjligheter till fjällvandringar, fiske och jakt samordnat med rennäringens intressen är ett led i detta. Fjällägenheterna är värdefulla kulturmiljöer och bör behållas i statlig ägo så att de kan fylla en funktion för det rörliga friluftslivet och för turismen. Vattendrag som är särskilt värdefulla för fritidsfisket undantas från vattenkraftutbyggnad. Stöd till kombinationsnäringar, där jordbruket är en del, kan också skapa kvalitéer i landskapet som gynnar sommarturismen. Under senare år har i allt större utsträckning norrmän byggt fritidshus i västra kommundelen. De söker i många fall ett mindre tätt boende och använder husen under en längre säsong. För att tillgodose detta intresse bör planen ge möjligheter till ett varierat boende. Samtidigt bör värdefulla landskapskvaliteter skyddas. Generellt gäller att höga krav bör ställas på bebyggelsens estetiska utformning bla därför att det samlade intrycket av bebyggelsen är en del av turistprodukten.

För att minimera konflikterna med andra markanvändningsintressen och öka användningen av gjorda investeringar bör de stora volymerna av anläggningar för besöksnäringen lokaliseras till de etablerade turistorterna. Av samma skäl bör det rörliga friluftslivet kanaliseras till ett väl planerat ledsystem. Det är särskilt angeläget att skotertrafiken kanaliseras till väl planerade leder både i turistområdenas närhet och i de mer perifera fjällområdena.

Kommunen stöder starkt turistnäringens strävan mot att utjämna säsongerna. Detta kan medverka till att det stora antalet säsongsanställda från andra delar av landet kan erbjudas nyinflyttade, med fast bosättning på orten.

Handelsetableringar i den västra kommundelen som bla har sin grund i efterfrågan från den norska marknaden bör i första hand lokaliseras till Hemavan-Tärnaby. I det fall etableringar utanför tätorterna aktualiseras bör nyttan, varaktigheten och miljökonsekvenserna liksom utformning värderas omsorgsfullt.

Gruvnäringen en växande näring

Norra och västra Västerbotten är det område i Sverige som har flest öppnade gruvor i Sverige och där ett intensivt prospekteringsarbete pågår. Flera områden har också utpekats som riksintressanta för mineralutvinning. Under etableringsfasen är det vanligt att boende och service för den anställda personalen ordnas på ett ur långsiktig social synpunkt mindre lämpligt sätt. Det är kommunens ambition att de stora mineralresurser som nu konstaterats och fortfarande upptäcks, sammantaget ska leda till att såväl företag som enskilda personer/familjer ska finna en långsiktig etablering i kommunens tätorter som känns trygg och ger god livskvalitet. Kommunen bör också ta aktiv del i planeringen av gruvverksamheten med målsättningen att maximera nyttan och minimera miljöintrången och intrången på rennäringen. Även planeringen av transportinfrastrukturen till gruvorna behöver ske i samverkan med kommunen. Kommunen är således i princip positiv till utvecklingen av gruvnäringen under förutsättning att intrången i miljön blir rimliga och att verksamheten gynnar kommunens utveckling på kort och lång sikt. Konsekvenserna av ev etableringar för miljön och andra näringar måste bedömas noggrant i varje enskilt fall.

Inför en eventuell etablering av gruvverksamhet bör berörda parter upprätta en avsiktsförklaring om hur samhällsbyggandet med anledning av gruvverksamheten bör ske. Denna bör bla innefatta utbyggnad av transportsystem, bostadsbyggande, social och medicinsk service samt konsekvenser för ortsbefolkningen. Senare i planeringsprocessen bör avtal upprättas.

Storuman som bioenergiproducent

Inom Storumans kommun produceras stora mängder förnybar el i vattenkraftverk och i träförädlingsindustrin. Potentialen för utbyggnad av vindkraft är stor liksom möjligheterna att ytterligare utvinna energi från träråvara.

Vindkraft en växande energikälla

Översiktliga vindkarteringar visar att stora områden med god potential för vindkraft finns i kommunen. I den vindkraftplanering som bedrivs som ett tillägg till översiktsplanen redovisas områden, som med den kunskap som finns i dag, bedöms lämpliga respektive olämpliga områden för utbyggnad av vindkraftverk. Se karta C.

I tilläggsplanen för vindkraft har vindområden bedömts lämpliga för vindkraft. Dessa vindområden kan gemensamt producera 2 300 GWh förnybar energi och bidra till det nationellt uppsatta energimålet. Produktion av vindenergi är hållbar i och med att den minskar den globala miljöbelastningen när behovet av att använda kol, olja och gas minskar.

Bedömningen är att utbyggnad av vindkraft i dessa områden kan ske utan allvarliga konsekvenser för andra intressen. De aktuella områdena är belägna på bergstoppar mestadels i skogslandet och bör inte i någon större utsträckning påverka andra verksamheter, i synnerhet inte bebyggelser eller större turismanläggningar i tätorterna. Skogsbruket påverkas i liten skala i jämförelse med skogsbrukets totala markanvändning. Vindkraften kan dock komma i konflikt med gruvnäringen. Därför bör exploatören i ett tidigt stadium kontakta Bergstaten inför en etablering. Det ställningstagande i vindkraftplanen som säger att vindkraftutbyggnad i de redovisade områdena ska prioriteras före bl. a. gruvnäringens intressen, bör revideras. Ett sådant ställningstagande är inte förenligt med ambitionen att skapa

planer som ger handlingsfrihet. Ställningstagandet bör hållas öppet så att en bedömning kan göras när exploateringen av ett aktuellt område aktualiseras och den då tillgängliga kunskapen om t ex eventuella mineraliseringar kan vägas mot intresset att bygga ut området för vindkraft.

Vindkraften ger sammantaget positiva miljöeffekter genom att den ersätter fossilt bränsle. Lokalt kan den dock medföra negativa miljöeffekter, särskilt om utbyggnad i områden utöver de som utpekats i vindkraftplaneringen skulle komma i fråga. Kommunen anser därför att ett ersättningssystem som kompenserar berörda kommuner bör byggas upp.

På samma sätt som för gruvverksamheten bör kommunen ta aktiv del i planeringen av vindkraftparkerna. Genom utbildningsinsatser bör också möjligheterna till nya arbetstillfällen tas till vara.

Vattenkraft och vattenbruk

Inom Storumans kommun är merparten av den möjliga vattenkraften utbyggd. Alla fallhöjder i Umeälv med undantaget Tärnaforsen är utnyttjade. Övriga vattenregleringsföretag som berör kommunen är Gräsvattnets reglering, Gejmåns kraftverk, Juktans kraftverk, Klippens kraftverk, Juktans överledning via Blaiksjön till Storuman och utbyggnaden av Abelvattnet. I kommunen skyddas följande vattendrag från vattenregleringsföretag enligt Miljöbalken; Tärnaforsens älvsträcka. Tärnaåns och Kirjesåns vattenområden.

De kvarvarande rinnande vattendragen har fått ökad betydelse för områdets ekologi, naturskönhet, rekreationsvärde och för turismen. En fortsatt utbyggnad medför en ytterligare utarmning av denna ytterst betydelsefulla miljö. Då vattenkraften fått ta i anspråk stora delar av kommunens naturvärden är det kommunens mening att i princip inga ytterligare nya vattenkraftsutbyggnader ska ske. Däremot ställer sig kommunen positiv till effektiviseringar av befintliga kraftverk och att driftcentralen utvecklas.

Förutsättningarna för fiskodling är goda i flera av de vattendrag som är utbyggda för energiproduktion. Av vattenkraftutbyggnad opåverkade vattendrag bör dock undantas från fiskodling.

Ökad förädling av skogsråvara

Skogsbruk och träförädling är en av basnäringarna i kommunen som är under tillväxt. Bioenergikombinatet Biostor ges tillväxtmöjligheter i den fördjupade översiktsplanen för Storuman/Stensele. Där redovisas också de infrastruktursatsningar som behövs för att förbättra industriområdets funktion. Den ökade efterfrågan på skogsråvara som kan förväntas kan innebära en ökad konkurrens med olika bevarandeintressen. Skogsstyrelsen har till uppgift att balansera dessa intressen. Översiktsplanens intresseredovisningar ger ett av underlagen för denna prövning.

Skyddade områden och riksintressen

Kommunen präglas av en storslagen och värdefull natur. En omistlig tillgång för kommunens innevånare och för utvecklingen av turismen. Detta har också medfört att kommunen har stora naturreservat och områden av riksintresse. Naturreservat utgör en stor del av kommunens yta. Riksintressen och Natura 2000 därutöver stora arealer. I stora områden är flera riksintressen överlagrade.

Kommunen är angelägen om att skydda naturkvaliteerna. Omfattningen av områden som definierats som riksintressen är dock så stor att de också medför problem. Handlingsfriheten begränsas. Omständliga planeringsprocesser fördröjer och ibland försvårar värdefulla utvecklingsprojekt. Kommunen önskar därför en översyn över riksintresseområden med inriktningen att precisera innehållet och minska områdenas omfattning.

Regional samverkan

För att kommunen sa kunna utvecklas på ett positivt sätt behöver möjligheterna till samverkan inom en större region tas till vara. Den samverkan som sker i stråket längs E12 och E45 har visat sig framgångsrik och bör utvecklas vidare. Samverkan kring Rv 73 är också angelägen. Både visionära och konkreta mål bör läggas fast. Ansträngningarna att höja stråkets status i EU-sammanhang bör fortsätta. Konkreta åtgärder som förbättrar framkomlighet och trafiksäkerhet bör prioriteras. En gemensam syn på regionens försörjning med flyg och tågtrafik är också angelägen. Visioner om järnvägens utveckling i ett internationellt och långsiktigt perspektiv bör tas fram inom ramen för Mittskandiasamarbetet.

Närheten till norska kusten där det bor relativt många människor motiverar en ökad samverkan främst med grannkommunerna Mo i Rana, Hemnes och Hattfjelldal. Förutom samverkan när det gäller kommunikationer bör ökad samverkan kunna ske bla när det gäller turism, handel och konkret markanvändningsplanering i gränsområdet. På båda sidor om gränsen finns fjällområden som är av likartad karaktär. Dessa förefaller dock värderas rätt olika i markanvändningsplaneringen på norska och svenska sidan. Det finns därför skäl att pröva möjligheterna att utveckla ett gemensamt synsätt på markanvändningen i gränsområdet. Ett gemensamt ledsystem skulle också kunna ta vara på de kvaliteer som finns i det gemensamma fjällområdet.

Även om samordningen med grannkommunerna på svenska sidan har kommit längre så bör samordningen utvecklas vidare. Ökad samverkan när det gäller kommunal service bör kunna ge fördelar både när det gäller kvalite och kostnader. Ytterligare samordning bör också ske när det gäller naturresursanvändningen på ömse sidor om kommungränserna.

Kap 4:2

Geografiskt angivna avvägningar.

Tidigare i detta kapitel redovisas övergripande avvägningar. Här redovisas huvuddragen i markanvändningen. Således redovisas gällande bestämmelser och geografiskt inriktade avvägningar till ledning för beslut som rör naturresursanvändning och infrastruktur. Texten illustreras i planens huvudkartor. (Utvikbara kartor A, B1, B2, och C och kartor i avsnittet ”Fjälldalgångarna.”) Kunskapsunderlag och vägledning för beslut ges också i övriga delar av planen.

Användningen av mark och vatten är i många avseenden reglerad genom generella bestämmelser i miljöbalken, plan och byggnadslagstiftningen mfl lagar. Därutöver finns bestämmelser som är beslutade i särskild ordning.

Bestämmelser

Miljöbalken Kap 4.

Områden med särskilda hushållningsbestämmelser.

2 § Riksintresse för turism och friluftsliv. Stora delar av Storumans fjällvärld berörs av detta riksintresse. Här ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

5 § Riksintresse obrutna fjäll. Obrutna fjällområdena inom

Storumans kommunen, Marsfjällen-Vardofjällen, Artfjället, Tärna- Vindelfjällen får bebyggelse och anläggningar komma till stånd endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet. Andra åtgärder inom områdena får vidtas endast om det kan ske utan att områdenas karaktär påverkas.

6 § Riksintresse vattenområden med tillhörande källsjöar och biflöden.

Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål får inte utföras i följande vattenområden med tillhörande käll och biflöden:

Tärnaån, Girjesån och Juktån uppströms Fjosoken, Tärnaforsen mellan Stor-Laisan och Gäuta samt Vapstälven.

8 § Riksintresse (Europeiskt intresse) Natura 2000–område. Inom kommunen finns det Natura-2000 områden som åtnjuter ett särskilt skydd i miljöbalken. Natura-2000 bygger på EU´s fågel- och habitatdirektiv och inom Storumans kommun finns dessa områden främst i de norra och nordvästra delarna av kommunen. Inom dessa områden ska anläggningar och andra förändringar av naturmiljön prövas enl 7 kap miljöbalken innan det kan avgöras om de är lämpliga.

För alla de riksintressen som finns utpekade i 4 kap gäller förutom de särskilda bestämmelser som anges i denna paragraf även första paragrafen i kapitlet dvs påtaglig skada på naturmiljön inte får ske.

Miljöbalken Kap 3

Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark och vattenområden.

Första paragrafen i tredje kapitlet anger att ”mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning”. Detta ska ge en vägledning till bl. a. vägning av olika intressen i översiktsplanen. Främst följande riksintressen är relevanta för planeringen i Storumans kommun.

Områdena ska skyddas mot påtaglig skada men kan vid konflikt vägas mot andra riksintressen som anges i kapitlet.

5 § Rennäring

6 § Naturvärden, kulturmiljö och friluftsliv/turism

7 § Gruv- och täktverksamhet

8 § Energiproduktion såsom vindbruk, kommunikationer, vattenförsörjning etc.

9 § Totalförsvaret

Ifall ett område enligt 5-8 §§ har flera överlappande intressen, skall företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området eller del av detta för en anläggning för totalförsvaret skall försvarsintresset ges företräde.

Övriga bestämmelser och beslutade planer

Utöver bestämmelserna som redovisas ovan finns bla bestämmelser och planer som anges nedan och som redovisas på bifogade karta A. Redovisningen är dock inte fullständig. Ytterligare uppgifter kan fås av kommunen och Lantmäteriverket.

Naturreservat.

Kulturreservat.

Fornminnen.

Rennäringens gränser. Olika samebyar. Odlingsgränsen

Skogsbrukets gränser.

Områdesavgränsningar för fördjupade översiktsplaner.

Område med beviljade bearbetningskoncession.

Område med beviljat undersökningstillstånd.

Vägar. Europavägar, länsvägar. Bebyggelsefria avstånd enl vägverkets beslut.

Järnvägar.

Regleringsmagasin och reglerade älvar

Bebyggelseutvecklingen

I inledningen av detta kapitel redovisas önskad tätortsstruktur. Nedan redovisas planeringsläget för tätorterna och i en del fall förslag till inriktning av den fortsatta planeringen. Vidare ges vägledning för prövning bebyggelse i fjälldalarna och vissa andra delar av kommunen.

Bebyggelseutvecklingen är olika stark i olika kommundelar. De områden som behandlas nedan är de områden där det är en relativt stark efterfrågan på ny bebyggelse eller där flera markanvändningsintressen behöver vägas samman. I övriga områden i kommunen ger de generella reglerna i lagstiftningen tillräckligt underlag för beslut.

Storuman-Stensele

Den fördjupade översiktsplanen föreslår utveckling av de förutsättningar orten har vad gäller utkomst och näringsliv, livsmiljö och fritid. Här ingår bl. a. Storuman-Stenseles goda kommunikationsläge och det vida omlandets skogsråvara som en stark utgångspunkt. Boende av hög kvalitet och fritidsaktiviteter med tillgång till rik natur likaså. Långsiktigt bör dessa förutsättningar analyseras vidare för att kunna säkerställas och utvecklas ytterligare i den framtida planeringen. Även gruvnäringens utveckling bör noga följas så att kloka planeringskonsekvenser och förslag i tid kan styra utvecklingen av centralortområdet.

Tärnaby

Tärnaby och Laxfjället har, som den fördjupade översiksplanen visar, goda möjligheter att utvecklas turistiskt. I ett långsiktigt perspektiv innebär en utbyggnad av fasta anläggningar inom Laxfjället en relativt konfliktfri utveckling då fjället är av liten betydelse för rennäringen. Detta möjliggör en god tillämpning av kommunen med den gamla principen om Koncentration och Kanalisering.

Den fortsatta fördjupade planeringen bör, i linje med vad som sagts tidigare i detta kapitel, ske gemensamt med Hemavan som ett samlat centralortsområde. Detta bedöms ha stor poitiv betydelse både för utvecklingen av samhällsservicen och turistnäringen.

Hemavan

Investeringar har gjorts i Hemavans flygplats. En ytterligare utbyggnad av flygplatsen skulle skapa förutsättningar för större plan och sänkt resekostnad. Om denna ambition finns vore det konsekvent att i nästa planeringsomgång öka exploateringsgraden i centrala delar av Hemavan och Tärnaby. Se även programsynpunkter för Tärnaby.

Slussfors

De förslag som utarbetades i samband med översiktsplanen från 1990 ger vägledning för beslut i byggnadsärenden. Där påpekas bla behovet av genomtänkt markhushållning vid avfarten från E12.

Gunnarn

Ett utredningsarbete som ger underlag för prövning av byggnadsärenden har genomförts. Även arbetet benämnt ”Byggnadsprinciper och råd vid byggnation i ett riksintresseområde 2003-04-03” ger vägledning för beslut.

Fjälldalgångarna

De bebyggda och uppodlade fjälldalgångarna har ett stort värde. Kontrasten mellan fjäll och odlad bygd skapar ett vackert landskap. Under sent 1900-tal fanns ett aktivt jordbruk och bygden var hävdad. Sedan dess har de flesta jordbruk lagts ned och odlingslandskapet håller på att växa igen. Förutsättningar att få tillräcklig lönsamhet i jordbruket har lett till denna närmast fullständiga nedläggning. En tydlig trend i befolkningsutvecklingen är också att byar som ligger långt från servicecentra tappar bofast befolkning och att medelåldern ökar. Detta har också drabbat fjälldalarna. Däremot ökar antalet fritidshus särskilt i områden nära mellanriksvägarna mot Norge.

Stora arealer behöver skyddas mot igenväxning av sly och buskar för att bevara en attraktiv miljö. I länsstyrelsens rapport från 1993, ”Det värdefulla odlingslandskapet” kartläggs de brukade arealer som har ett särskilt värde ur landskapsbildssynpunkt. Det stöd till kombinationsnäringar som nu finns kan möjligen skapa nya förutsättningar för att aktivera ett landskapsvårdsinriktat jordbruk. Initiativ bör tas till att finna åtgärder som leder till att bärkraftiga enheter för landskapsvård skapas. Frågan bör utredas i samverkan med länsstyrelsen.

Förhållandet att den uppodlade marken håller på att växa igen och att antalet brukningsenheter sannolikt kommer att vara litet, skapar nya förutsättningar för planering av bebyggelse. Under de senaste decennierna har det byggts många fritidshus i dalgångarna delvis till stöd för ortsbefolkningens utkomst. Byggandet skapar generellt sett ett ökat ekonomiskt värde i kommunen. Investeringar

i fritidshus och anläggningar för utveckling av besöksnäringen är också önskvärda eftersom det stärker näringsliv och sysselsättning i bygden. Det ger dessutom ett ökat underlag för service. Det finns därför skäl att skapa en planberedskap så att denna utveckling kan fortsätta i väl ordnade former.

Vägledning för prövning av bebyggelse.
(Avser den privatägda marken inom de områden som redovisas nedan.)

Förutsättningar för att kanalisera investeringar i större anläggningar för utveckling av turismen har skapats genom de fördjupade översiktsplanerna i Tärnaby och Hemavan. Dessa orter ligger också nära Hemavans flygplats och har i övrigt bra förutsättningar för kollektivtrafik. Oavsett detta är det troligt att efterfrågan på att bygga fritidshus och anläggningar för besöksnäringen i fjälldalarna, särskilt de som ligger vid mellanriksvägarna, kommer att bestå och ev öka. Områden för handel är en del av besöksnäringen. Mot bakgrund av målen om att ta till vara möjligheterna till utveckling av näringsliv och sysselsättning bör denna efterfrågan tas till vara på ett ansvarsfullt sätt. I första hand bör initiativ till handelsetableringar hänvisas till Hemavan och Tärnaby. I den mån etableringar medges utanför tätorterna bör bedömning göras av varaktigheten i anläggningen. Höga krav på utformning bör också ställas så att den blir en estetiskt tilltalande besökspunkt.

Fjälldalarna har en särskild kvalitet för den buss- och bilburna turismen. Denna turism är redan i dag betydelsefull och kan vara utvecklingsbar. Upplevelsen att färdas i ett relativt opåverkat fjällandskap lockar många resenärer särskilt sommartid. För att behålla denna kvalitet bör ny bebyggelse placeras i skyddade och med hänsyn till landskapsbilden lämpliga lägen. I de dalgångar där efterfrågan på att bygga fritidshus är särskilt stark är det lämpligt att ny bebyggelse detaljplaneläggs. Även om den uppodlade marken håller på att växa igen bör i första hand andra lägen för ny bebyggelse sökas. Genom att t ex lägga ny bebyggelse i kantzoner till den uppodlade marken kan fritidshusägarnas intresse att bevara ett vackert landskap medverka till att marken hävdas.

Rennäringens intressen i dalgångarna och omgivande fällområden måste vägas samman med intresset av att utveckla bebyggelsen. Vissa passager och andra särskilt känsliga områden behöver undantas från bebyggelse. För att stärka rennäringen bör även möjligheterna till kombinationsnäringar stödjas.

Att bygga i fjälldalarna kräver ett stort ansvarstagande när det gäller bebyggelsens estetiska utformning. En väl utformad bebyggelse höjer områdets attraktivitet och därmed också dess ekonomiska värde. Vid detaljplanläggning och vid prövning av enskilda byggnadsärenden ska det vara ett villkor att en god arkitektonisk utformning säkerställs. Bebyggelse som kräver nya utfarter till allmän väg skapar trafikrisker och minskar framkomligheten. Nya utfarter bör därför i möjligaste mån undvikas. Detta är särskilt viktigt längs E12 men också längs väg 1116 genom Jovattsdalen som också är en mellanriksväg där trafiken väntas öka.

Fjälldalarna är generellt sett bebyggelseområden inom vilka landsbygdsutveckling är önskvärd. Därför bör principen om landsbygdsutveckling i strandnära lägen vara tillämpbar förutsatt att den inte kolliderar med övriga ovan uttalade planeringsprinciper. Bedömningarna bör göras planmässigt och bla inbegripa de riksintressen som berörs däribland rennäring, naturvård och turism

UMEÄLVSDALGÅNGEN, KLIPPEN-HÖGSTABY.

Gräns för naturreservat

D Detaljplanelagda områden

Område av riksintresse för kulturmiljövård. Vid all bygglovsprövning bör prövning ske så att en anpassning görs till ortens byggnadsstil och tradition.

Områden där rennäringens behov av flyttleder prioriteras

Området berörs även av följande riksintressen:
Riksintresse turism och rörligt friluftsliv (hela området) samt riksintresse obrutna fjäll (delar av området) enligt karta A.
Riksintresse naturvård (delar av området) och riksintresse friluftsliv (hela området) enligt karta B1.
Riksintressen rennäring enligt karta B2.

Ny bebyggelse i området bör detaljplanläggas

Beskrivning

Området omfattar Umeälvens dalgång från norra delen av Klippens by till riksgränsen. Utblickarna är vida över sjöarna och fjällen. Vegetationen präglas av gles fjällbjörkskog. Viss mark inom Klippens skifteslag ingår i planeringsområdet. Övriga berörda byar är Umfors, Umasjö, Vilasund och Högstaby (Mjölkbäcken, Kåtaviken, Bredviken). Planeringsområdets längd är ca 50 km. Europaväg 12, Blå vägen, går genom området. Området beboddes år 1990 av 120 personer. I dag har den fasta befolkningen nära halverats på grund av åldersstruktur och att ungdomarna flyttat ut. År 1990 fanns 40 bostadshus, 470 fritidshus och 50 uthyrningsstugor.

E 12är en betydelsefull mellanriksväg. Tunneln genom Umskaret som blev färdig hösten år 2006 har ökat framkomligheten. I det regionala och även internationella perspektivet bedöms vägen få en allt större betydelse. Området är attraktivt för bla de som bor i Mo i Rana med omnejd. Efterfrågan på att bygga fritidshus i området är stor. Intresse finns också att etablera handel främst riktad till den norska marknaden.

Om den planerade flygplatsen i Mo i Rana blir byggd har dalgången troligen förutsättningar för en stark utveckling av turistnäringen. I dalstråket finns flera områden som är känsliga för störningar sett ur rennäringens synpunkt. Särskilt känsligt är området vid Strimasund.

Vägledning för prövning av bebyggelse
E12 är en av de viktigaste och mest trafikerade mellanriksvägarna i norra Sverige. Dalstråkets skönhet lockar många bilturister, särskilt sommartid. Kvaliteterna i landskapet måste värnas genom att ny bebyggelse placeras i ej så exponerade lägen och genom att bebyggelsen ges en god estetisk utformning. Området mellan E12 och sjöarna är särskilt känsligt. Hänsynen till landskapsbilden är ett skäl att bevara exponerade delar av området obebyggt. För att säkerställa detta bör ny bebyggelse föregås av detaljplanläggning. Detta ger också större möjligheter att ta till vara den potential för utveckling av turismen som finns i området.

När det gäller etablering av handel och andra servicefunktioner bör dessa föregås av konsekvensanalyser som belyser vilka följder etableringarna kan få för övriga intressen. I de fall tillstånd övervägs bör detta villkoras med preciserade krav på god utformning.

Renskötselns intressen motiverar att passagen vid Strimasund-Mjölkbäcken undantas från ny bebyggelse och att bebyggelsen i övrigt lokaliseras med hänsyn till rennäringens intressen. Här finns även riksintresse för kulturmiljövården att ta hänsyn till.

En beredskap för ökad standard på E12 bör skapas genom att nya direktutfarter undviks och att möjligheten att separera körbanorna med mitträcke inte försvåras.

TÄNGVATTENDALEN

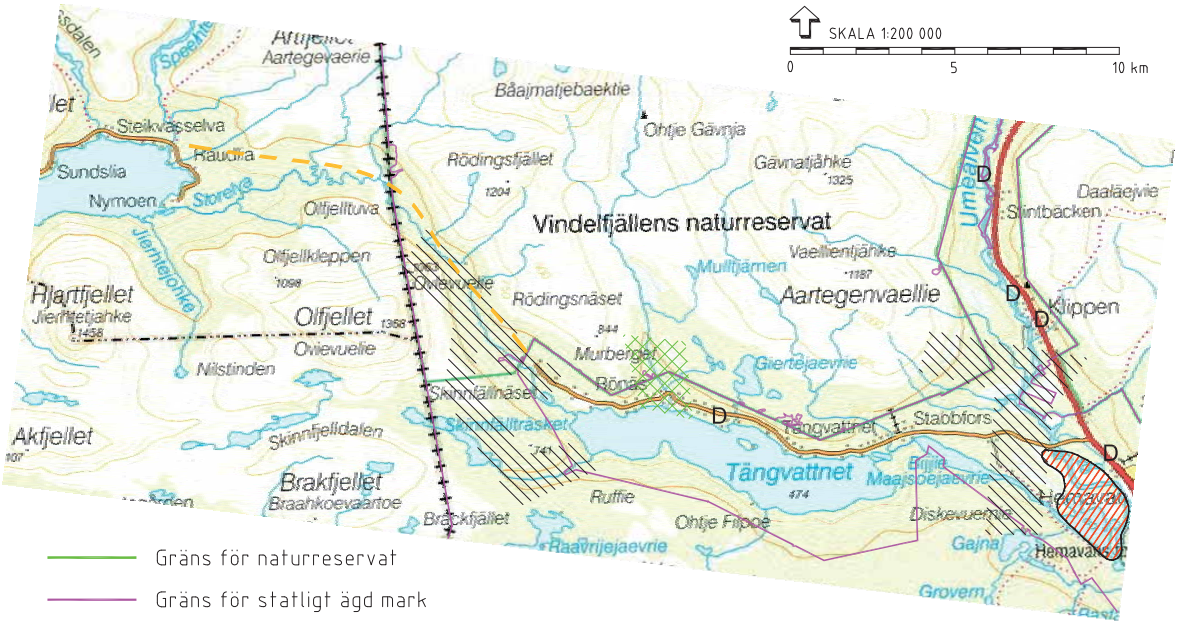

Området berörs även av följande riksintressen:
Riksintresse turism och rörligt friluftsliv (hela området) samt riksintresse obrutna fjäll (delar av området) enligt karta A.
Riksintresse naturvård (delar av området) och riksintresse friluftsliv (hela området) enligt karta B1.
Riksintressen rennäring enligt karta B2.

Beskrivning
Området omfattar Tängvattendalen från Hemavan till Riksgränsen mot Norge. Berörda byar är Tängvattnet och Rönäs. Planeringsområdets längd är ca 14 km. Tängvattendalen präglas av det fjällnära odlingslandskapet som dock håller på att växa igen. Dalgången är smal med branta sidor. Området beboddes år 1990 permanent av ca 75 personer. Inom området fanns år 1990 ca 30 bostadshus för permanentboende, ca 100 fritidshus samt ca 20 uthyrningsstugor. I dag bebos området av 40 helårsboende i 25 hushåll. Därutöver finns ca 380 fritidshus och ca 10 uthyrningsstugor.

År 1990 fanns sex jordbruksföretag med kreatursh ållning varav två enbart med får. I dag finns ingen djurhållning.

Vägen slutar vid byns västra ände. En förlängning av vägen till Nymoen på norska sidan ca 15 km fån Rösnäs har diskuterats och kan möjligen bli aktuell i framtiden. Den torde dock få en relativt lokal betydelse med tanke på att de redan befintliga mellanriksvägarna är väl lokaliserade för att tillgodose det regionala transportbehovet. Vägen kan dock ha betydelse om andra gränsövergångar är blockerade.

Vägledning för prövning av bebyggelse
Dalen är mycket naturskön och är därför känslig för hur den bebyggs. Kvaliteterna i landskapet värnas genom att ny bebyggelse placeras i ej så exponerade lägen. Området mellan vägen och sjön

är till stora delar ett sådant område liksom området vid Ruttjejukkes nedre del. Detta område är av stort värde för natur och kulturminnesvården. Området vid Majsorliden och Gainaberget är en svår passage vid renflyttning där ny bebyggelse bör undvikas.

JOVATTENDALEN

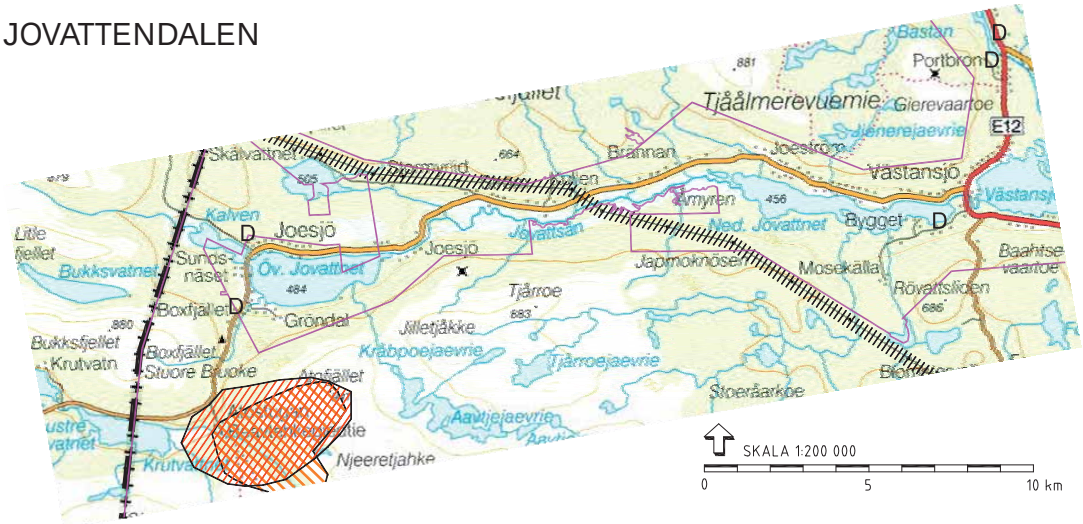

Gräns för statligt ägd mark

D Detaljplanelagda områden

Kulturreservat

Riksintresse kulturmiljövård

//////////// Bebyggelse närmare kraftledningar än 100 m prövas i samråd med kraftledningsägaren

Området berörs även av följande riksintressen:
Riksintresse turism och rörligt friluftsliv (hela området) enligt karta A.
Riksintresse friluftsliv (delar av området) och riksintresse energiproduktion, vindbruk (delar av området) enligt karta B1.
Riksintressen rennäring enligt karta B2.

Mer omfattande ny bebyggelse bör detaljplaneläggas

Nya utfarter längs mellanriksvägen bör undvikas

Beskrivning

Området omfattar Jovattendalen från Västansjö till riksgränsen mot Norge. Berörda byar är Joeström, Ström och Joesjö. Planeringsområdets längd är ca 22 km.

Vägen till Hattfjälldal är en mellanriksväg som väntas få ökande betydelse för trafiken mellan Norge och Sverige. Under senare år har den också förbättrats.

Området beboddes 1990 av ca 185 personer. I dag ca 120. År 1990 fanns ca 68 bostadshus för permanentboende, ca 240 fritidshus och ca 50 uthyrningsstugor. I dag har den fasta befolkningen reducerats på grund av åldersstruktur och att ungdomarna flyttat ut. Antalet fritidshus ökar och en omsorgsfull planering är önskvärd.

Vägledning för prövning av bebyggelse

Jovattendalgången har goda förutsättningar för fritidsbebyggelse och anläggningar för utvecklingen av turismen. Det jordbruk som bedrivs har stor betydelse för landskapsbilden. Ca 100 fritidshustomter håller på att planläggas. Ny bebyggelse bör lokaliseras med hänsyn till jordbrukets intressen och landskapsbilden. Randbebyggelse längs den allmänna vägen bör undvikas.

Gränsen mellan samebyarna Vapsten och Umbyn går längs dalgången. Rennäringen har starka intressen både på Jofjället och Södra Storfjället. Skoterleder och vandringsleder bör läggas så att störningar för rennäringen minimeras.

VÄSTANSJÖ – LAISANOMRÅDET

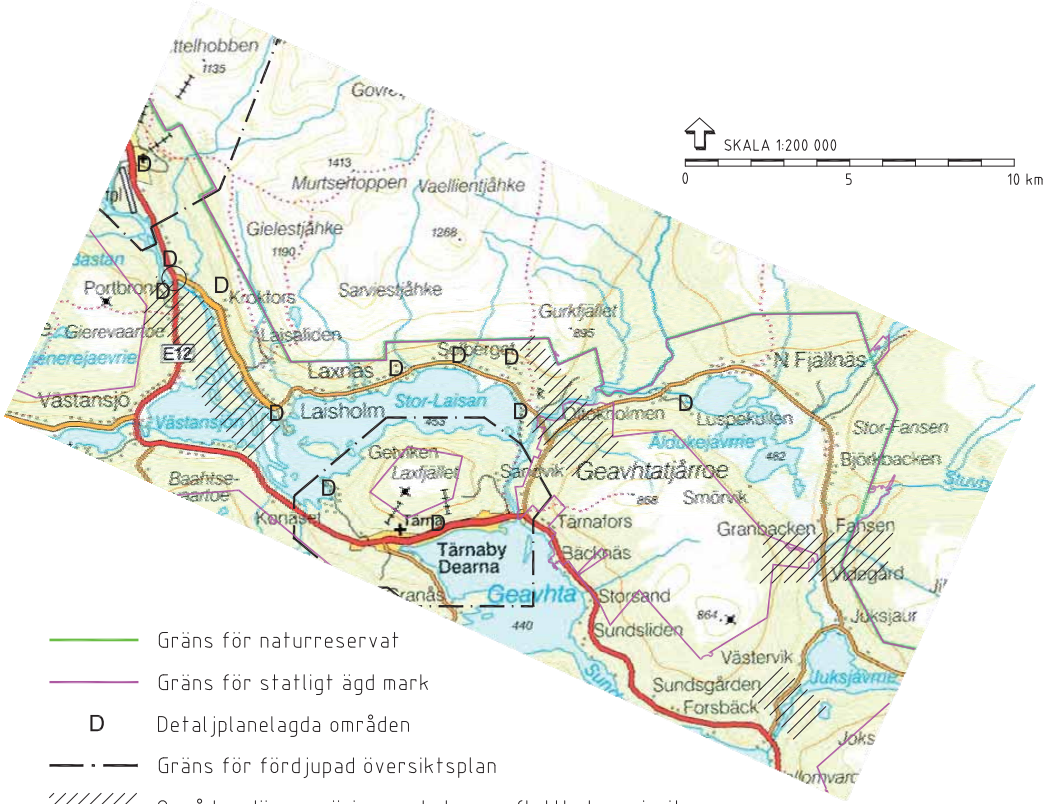

Området berörs även av följande riksintressen:
Riksintresse turism och rörligt friluftsliv (hela området) samt riksintresse obrutna fjäll (delar av området) enligt karta A.
Riksintresse naturvård (delar av området) och riksintresse friluftsliv (hela området) enligt karta B1.
Riksintressen rennäring enligt karta B2.

Ny bebyggelse i området bör detaljplanläggas

Beskrivning
Området omfattar de delar omkring Västansjön och Storlaisan som är belägna utanför Tärnaby. N Fjällnäs och fjällområdet Gautavardo. Laisalidens fjällhotell ingår i planeringsområdet. Blå vägen E12 går genom området. Området beboddes år1990 permanent av ca 119 personer. Inom området fanns år 1990 ca 45 bostadshus för permanentboende, ca 400 fritidshus och 30 uthyrningsstugor. På grund av närheten till samhällena Tärnaby och Hemavan har bebyggelsen i området utvecklats starkt sedan tidigt 60-tal. På senare år har området Krokfors med närhet till Hemavan exploaterats och i övrigt har viss förtätning skett. Tanken om en samplanering av byggandet mellan Hemavan Tärnaby kan stärka områdets struktur.

De flesta av de fast boende har arbete i Tärnaby eller Hemavan. Service i form av skolor, affärer, postkontor m m saknas. Denna service fås i de närbelägna samhällena Tärnaby och Hemavan. Inom området finns ett hotell, Laisaliden och en stugbyanläggning, Lindgrens fjällstugor. Området är attraktivt för fritidsbebyggelse och turism. Blå vägen, E 12 går genom områdets sydvästra del.

Vägledning för prövning av bebyggelse
Antalet fritidshus i området har ökat rätt kraftigt under senare år och området är rätt tätt bebyggt. Därför bör i princip ny bebyggelse föregås av detaljplanläggning.

Områden som är särskilt känsliga för rennäringen är området mellan Ottojaure och Storlaisan, Fansen och Bleriken. Beslut om ny bebyggelse i dessa områden bör föregås av konsekvensanalys för rennäringen.

En beredskap för ökad standard på E12 bör skapas genom att nya direktutfarter undviks och att möjligheten att separera körbanorna med mitträcke inte försvåras.

Det funktionella sambandet mellan Hemavan och Tärnaby ökar både när det gäller att tillgodose olika servicebehov och aktiviteter för turismen. Det kan därför finnas skäl att komplettera de fördjupade planerna för Hemavan och Tärnaby med en fördjupad bedömning av området mellan dessa orter. I avvaktan på detta bör enskilda initiativ till bebyggelse prövas med utgångspunkt från de allmänna principer som redovisas ovan och under rubriken Fjälldalarna.

SKALMODAL -VIRISEN

Området berörs även av följande riksintressen:
Riksintresse turism och rörligt friluftsliv (hela området) enligt karta A.
Riksintresse naturvård (delar av området), riksintresse friluftsliv (hela området) samt riksintresse energiproduktion, vindbruk (delar av området) enligt karta B1.
Riksintressen rennäring enligt karta B2.

Ny bebyggelse mellan allmänna vägen och Vapstälven undviks

Beskrivning

Området omfattar Skalmodals skifteslag samt fjällägenheterna Virisen, Bojtiken och Gränssjö. Totalt fanns i hela området år 1990, 10 hushåll. I dag finns 8. I Skalmodal fanns år 1990 ca 5 bostadshus för åretruntboende. I dag bebos endast ett hus permanent. Därutöver finns 10 fritidshus.

Vägledning för prövning av bebyggelse

Med hänsyn till landskapsbilden bör området mellan vägen genom Skalmodal och Vapstälven hålles fritt från bebyggelse. Inom bl a den bebyggda delen av byn, ovanför vägen, bör det finnas lämpliga lägen för bebyggelse. Direktutfarter bör undvikas.

Fjällägenheterna Virisen, Bojtiken och Gränssjö ligger inom område av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Fjällägenheten vid Virisen har utvecklats till att fylla en viktig funktion för det rörliga friluftslivet och turismen, särskilt sommartid. Anläggningen medverkar således till att tillgodose friluftslivets riksintressen och bör ges stöd för att fylla sin funktion. Möjligheterna att utveckla övriga fjällägenheter på motsvarande sätt bör prövas. Tex bör kompletteringsbebyggelse för uthyrning kunna medges förutsatt att den anpassas till fjällägenheternas miljö och övriga bebyggelse.

BJÖRKVATTENDALEN

Områdesbestämmelser bör upprättas för området.

Området berörs även av följande riksintressen:
Riksintresse turism och rörligt friluftsliv (hela området) enligt karta A.
Riksintresse energiproduktion, vindbruk (delar av området) enligt karta B1.
Riksintressen rennäring enligt karta B2.

Beskrivning

Björkvattendalen hade år 1990, 55 helårsbosättningar och 105 fritidshus. Motsvarande siffror i dag är 45 helårsbosättningar och 110 fritidshus. 86 personer varav 10 barn bor i området. De fyra jordbruk och den pälsdjursfarm som fanns år 1990 är nedlagda.

Området är naturskönt. Det är en fjälldalgång med kulturlandskap och genuin bebyggelse. Området runt Övre Björkvattnet är klassat som riksintresse för kulturminnesvården. Igenväxningen hotar områdets värde.

Prospektering av förekomst av mineral pågår i området kring Rönnbäck. Brytningskoncession är beviljad för delar av området. I området finns också svåra passager för rennäringen. Kommunen är dock i princip beredd att stödja en gruvbrytning i området under förutsättning att gruvverksamheten integreras i kommunens samhällsutveckling på ett väl miljöanpassat sätt och så att intrånget i rennäringens intressen minimeras. Kommunen bör därför på ett tidigt stadium medverka i planeringsprocessen.

Vägledning för prövning av bebyggelse

Förutom det som skrivs under fjälldalarna ovan bör särskild hänsyn tas till att området är av riksintresse ur kulturmiljövårdens synpunkt. Därför bör tillkommande bebyggelse hanteras varsamt. Vid all bygglovprövning bör därför prövningen ske så att en anpassning görs till ortens byggnadsstil och tradition och så att värdefulla byggnader och miljöer i området bevaras.

Det område som på kartan ovan anges som område inom vilket gruvverksamhet avses lokaliseras, bedöms behöva utnyttjas till en mindre del. Områdesbestämmelser bör upprättas för området.

BOKSJÖDALEN

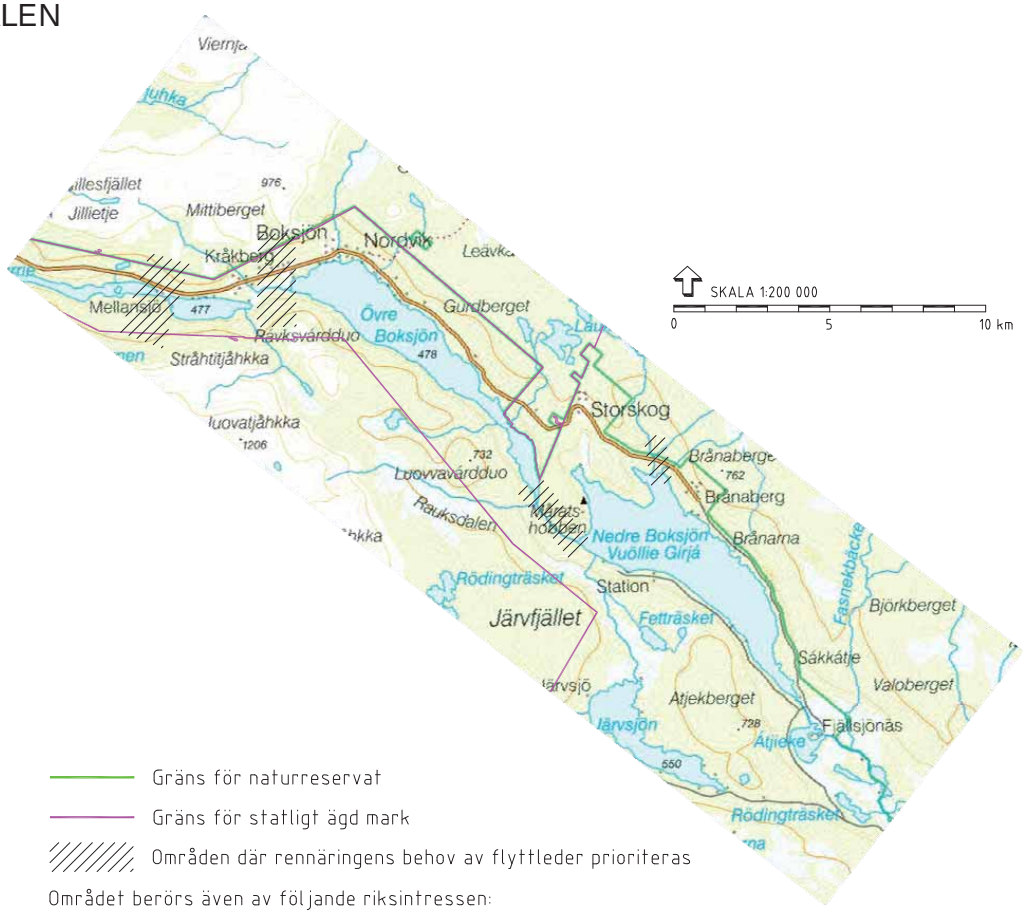

Området berörs även av följande riksintressen:
Riksintresse turism och rörligt friluftsliv (delar av området) samt riksintresse obrutna fjäll (delar av området) enligt karta A.
Riksintresse naturvård (delar av området) och riksintresse friluftsliv (delar av området) enligt karta B1.
Riksintressen rennäring enligt karta B2.

Området omfattar den del av Boksjödalen som upptas som riksintresse för det rörliga friluftslivet. Boksjödalen utgör liksom Björkvattendalen en turistiskt relativt oexploaterad fjälldalgång med stor naturskönhet. Liksom i övriga fjälldalar så håller landskapet på att växa igen. I området finns 71 helårsbosättningar och 170 fritidshus. 150 personer varav 30 barn är bofasta inom området.

Vägledning för prövning av bebyggelse.
Svåra passager för rennäringen finns vid Mellansjö och Kråkberg . Ny bebyggelse bör undvikas i dessa stråk. I övrigt ges vägledning för beslut under rubriken fjälldalarna ovan.

Vägledning för att tillgodose riksintressen och övriga allmänna intressen.

De olika riksintresseområdenas kvaliteer beskrivs i tidigare i kap.2

Naturvård

Ahasjön med Hemavandeltat, Laisholmdeltat

Säkerställande
För både Hemavandeltat och Laisholmsdeltat gäller bestämmelser om strandskydd och landskapsskydd. Hemavandeltat ges dessutom skyddande riktlinje i fördjupad översiktsplan för Hemavan. En förlängning av landningsbanan är av vital betydelse för turismnäringen i hela västra kommundelen. Banförlängning bör prioriteras. Frågan behandlas även i den fördjupade översiktsplanen för Hemavan.

Kyrkberget

Säkerställande
Påbörjad reservatsbildning.

Skirträsket inkl Kvarnklodden

Säkerställande
Inom området pågår idag malmprospektering. Om detta resulterar i att en ekonomisk brytvärd fyndighet kan konstateras, anser kommunen att naturvårdsintresset kan stå tillbaka för gruvintresset. Intressekonflikten kan inte lösas i dagsläget då faktaunderlaget ej är fullständigt. Skulle ett gruvföretag ej visa sig ekonomiskt intressant stöder kommunen riksintresset för naturvård.

Buberget

Säkerställande
Området är till väsentliga delar naturreservat. Skyddas i övrigt av Ekoparken Jovan. Bebyggelse tillåts endast för de areella näringarnas och det rörliga friluftslivets behov.

Stormyran

Säkerställande
Våtmark klass 3. Skyddas av SVL, Skogsvårdslagen. Geovetenskapligt intresse

Inre Joranträsket

Säkerställande
Geovetenskapligt intresse. Skyddas av SVL

Storuman –Luspnäset

Säkerställande
Liten del skyddas som naturreservat. Geovetenskapligt intresse. SVL gäller där det är skogsmark. Skyddar även impediment

Lankasjön

Säkerställande
Geovetenskapligt intresse. Skyddas av SVL

Jofjället

Säkerställande
Geovetenskapligt intresse. Skydd i MB 3:6

Jan-Larsbodarna

Säkerställande
Riksvärde: odlingslandskap och flora. Skyddas i MB 3:6

Brännbacka

Säkerställande
Skyddas i MB 3:6

Strimasund

Säkerställande
Skyddas i MB 3:6

N. Fjällnäs

Säkerställande
Skyddas i MB 3:6

Laisholm

Säkerställande
Skyddas i MB 3:6

Skarvsjömyrarna

Säkerställande
Påbörjad reservatsbildning

Vindelfjällen
Området är till största delen avsatt som naturreservat, AC 27 Vindelfjällen. Området i Tängvattendalen säkerställs genom vägledning i denna plan. Se Tängvattendalen.

Are-,Vardo-, Laster och Fjällfjällen

Säkerställande
Skyddas i MB 3:6.

Virisen

Säkerställande
Skyddas i MB 3:6 och vägledning för bebyggelseutvecklingen i denna plan. Se Skalmodal-Virisen

Skansån-Dalsån

Säkerställande
Påbörjad reservatsbildning på Vilhelminasidan. På Storuman MB och SVL

Liden-Skikkisberget

Säkerställande:
Skyddas av aktsamhetsreglerna i Skogsvårdslagen. Bebyggelse tillåts endast för de areella näringarnas och det rörliga friluftslivets behov.

Storblaiken/Lillblaiken

Säkerställande
Påbörjad reservatsbildning omfattande totalt 23 000 ha varav 16 000 ha produktiv skogsmark. Ett område intressant för vindkraft, detta utanför det planerade naturreservatet.

Lycksamyran

Säkerställande
Skyddas i MB 3:6

Mejvanheden/Mejvanbäcken

Säkerställande
Skyddas i MB 3:6

(Under samrådet bör det klarläggas vilka naturvårdsintressen som finns i gränsområdet på norska sidan. I Skalmodal finns tex ett naturreservat.)

Naturvård

Kulturmiljövård

I Storumans kommun finns sju områden som är riksintressanta kulturmiljöer. Motivet för att områdena är av riksintresse redovisas i Kap 2.

Utförliga beskrivningar av områdena finns hos kommunen samt på länsstyrelsens hemsida www.ac.lst.se.

Gunnarns by – Juktåkolonien

Säkerställande: För Gunnarns by finns förslag till områdesbestämmelser (upprättad juni 2005) vilket innebär att: ny-, till- och ombyggnader får vidtas där detta kan ske utan att miljön skadas. Jordbruk och annan verksamhet som går att förena med det kulturhistoriska värdet tillåts. För att säkra detta syfte omfattas området av lovplikt gällande bygglov, marklov och rivningslov. Lovplikten gäller alla typer av byggnadsåtgärder, även jordbrukets ekonomibyggnader och övriga komplementbyggnader. Ett flertal byggnader eller gårdsmiljöer av speciellt intresse är utpekade i områdesbestämmelser. I samband med upprättande av områdesbestämmelser tog kommunen fram en skrift för att visa på att det finns kvaliteter i vår fysiska miljö som är värda att ta vara på. Skriften heter Byggnadsprinciper och råd vid byggnation i ett riksintresse och ingår i föreslagna områdesbestämmelser. För området Gunnarns by finns även förslag på utvecklingsplan, tillika fördjupad översiktsplan (upprättad juni 2005).

Järnvägsmiljön i Storuman

Säkerställande: F d Järnvägshotellet är byggnadsminnesförklarat 1980. Stationshuset och f d Järnvägshotellet är Q-märkt (kulturreservat) i detaljplan. Övriga byggnader är i riksintresseområdet är q-märkt (särskild miljöhänsyn) i detaljplan.

Björkvattendalen

Säkerställande: Det öppna odlingslandskapet är en del av områdets kvalitet. Stora delar av området håller på att växa igen. För att områdets värde ska bestå måste landskapet hävdas . För att uppnå detta krävs även statliga insatser. Ny bebyggelse och om och tillbyggnader bör lokaliseras och utformas med hänsyn till bygdens kulturvärden.

Gausjosjön

Säkerställande: Beslut om bebyggelse och anläggningar i området bör fattas med hänsyn till kulturminnesvårdens intressen och föregås av samråd med bla samebyn. En strävan bör också vara att göra områdena tillgängliga för allmänheten på ett sätt som samtidigt tar hänsyn till rennäringens intressen.

Brandsfjället

Säkerställande: Beslut om bebyggelse och anläggningar i området bör fattas med hänsyn till kulturminnesvårdens intressen och föregås av samråd med bla samebyn. En strävan bör också vara att göra områdena tillgängliga för allmänheten på ett sätt som samtidigt tar hänsyn till rennäringens intressen.

Atoklimpen
Säkerställande: Området är säkerställt som kulturreservat.

Hemavandeltat
Säkerställande: För Hemavandeltat gällller strandskydd. Deltat ges även till stora delar skydd i den fördjupade översiktsplanen. En förlängning av landningsbanan är av vital betydelse för turismnäringen i hela västra kommundelen. Banförlängningen bör därför prioriteras. Frågan behandlas även i den fördjupade översiktsplanen.

Övriga kulturmiljövårdsintressen
Utöver riksintressena finns i dag inom Storumans kommun ca 1 024 st fasta fornlämningar registrerade av Riks-antikvarieämbetet i fornlämningsregistret. Dessa redovisas på speciella kartor med beskrivningar. Uppgifter finns tillgängliga på Riksantikvarieämbetets hemsida, www.raa.se.

Kulturvärdena i den byggda miljön skyddas genom Plan- och bygglagens 3:10 och 3:12 samt 8:16 enligt vilken rivningslov kan vägras. Vid upprättande och ändring av planer och prövning av byggnadslov bör särskild hänsyn tas till kulturmiljövårdens intressen. Vissa lämningar är också i behov av vård.

Ett program för kulturmiljövården bör upprättas. Kulturmiljöprogrammets inventeringar och värderingar är avsedda att användas för att skydda och värna kommunernas kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Inventeringarna som är gjorda får, till dess ett kulturmiljöprogram är upprättat, tillsammans med den vägledning som ges i översiktsplanen vara underlag för beslut.

Friluftsliv

Se karta B1.
Inom Storumans kommun finns två större områden som redovisats som riksintresse för rörligt friluftsliv. Dessa områden är Vindelfjällen och Vilhelminafjällen. Det rörliga friluftslivet är en del av besöksnäringen. Besöksnäringens intressen av områden för att bygga större anläggningar tillgodoses främst i de fördjupade översiktsplanerna för Hemavan och Tärnaby. Därutöver behöver de aktiviteter som är knutna till dessa orter ges utvecklingsmöjligheter. Det gäller bla möjligheter till fiske, jakt, fjällvandring, skoterkörning, och helikopterskidåkning.

En bedömning bör göras av vilka fjällägenheter som kan fylla en funktion för det rörliga friluftslivets behov. Bedömningen bör göras i samverkan mellan länsstyrelsen och kommunen.

Vindelfjällen
Större delen av området ingår i naturreservat. För att tillgodose det rörliga friluftslivets behov är bla en fortsatt utbyggnad av ledsystemet önskvärd.

Vilhelminafjällen
Skyddas enl MB 3:6. För att tillgodose det rörliga friluftslivets behov är en fortsatt utbyggnad av ledsystemet önskvärd, bla finns behov av en nord-sydgående led som ansluter till ledsystemen i södra länsdelen.

Generellt gäller att en utbyggnad av ledsystemet är önskvärd. Initiativ bör tas till utveckling av ledsystemet. Fjällägenheterna i bör kunna utvecklas som stödjepunkter iför det rörliga friluftsliv.

Fiske

Fritidsfisket har stor betydelse för besöksnäringen. Det är önskvärt att de små vattendragens potential för fritidsfiske tas till vara och att särskild hänsyn tas till dessa miljöer vid planering av skogsbruksåtgärder och andra arbetsföretag. Särskilda åtgärder bör vidtas för att förbättra fisket i Kirjesån, Tärnaån och Tärnaforsen.

Jakt

Jakten har stor betydelse för folkhushållet och för besöksnäringen. Den modell som innebär att jakt avlyses under vissa tider för att undvika konflikter med bla rennäringen och naturvården har visat sig vara bra och bör utvecklas vidare i samråd mellan berörda parter. I Kap 2:14 redovisas de områden i kommunen som för närvarande är särskilt frekventerade när det gäller kommersiell småviltjakt.

Rennäring:

Rennäringens riksintressen redovisas på Karta B2.

Inom områden som är av riksintresse för renskötseln gäller reglerna i MB Kap 4:5 som handlar om det obrutna fjällområdet Vindelfjällen och Arfjället och MB Kap 3:6 som handlar om rennäringens riksintressen generellt. I det obrutna fjällområdet får bebyggelse och anläggningar komma till stånd endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet.

Andra åtgärder inom områdena får vidtas endast om det kan ske utan att områdenas karaktär påverkas.

Inom övriga områden av riksintresse för rennäringen gäller att dessa områden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra för rennäringen, MB Kap 3:6. Inom dessa förekommer i en del fall andra riksintressen. Vägningen mellan dessa ska ske på det sätt som anges i MB Kap 3:10 . Där sägs att om ett område enligt 5-8 §§ är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, skall företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt.

Det kan konstateras att flera riksintressen sammanfaller i vissa delar av kommunen och att mineralprospektering som kan leda till nya riksintressen pågår. Om det visar sig att oförenliga intressen uppstår krävs fördjupande studier av konsekvenserna för olika intressen. Med utgångspunkt från nu tillgänglig kunskap ges vägledning för beslut om bebyggelseutvecklingen i detta kap under rubriken fjälldalarna och i de fördjupade områdesplanerna.

Rennäringen påverkas av olika markanvändningsintressen som t. ex. skogsbruk, bebyggelseutveckling, vindbruk och mineralutvinning i olika områden och i olika delar av årscykeln. En samlad analys över konsekvenserna för rennäringen av dessa markanvändningsintressen bör göras av statliga myndigheter, företrädare för rennäringen mfl. som underlag för den översiktliga markanvändningsplaneringen.

Jordbruk

I länsstyrelsens rapport ” Det värdefulla odlingslandskapet”. Länsstyrelsen meddelande 2:1993. Redovisas i princip den mark som var uppodlad i början av 90-talet. Se karta i kap 2. Sedan dess har antalet brukningsenheter minskat. Markerna har också börjat växa igen, särskilt i den västra kommundelen. Med den motivering som finns i kap 2 är det ändå önskvärt att ny bebyggelse inte tar tidigare

hävdad jordbruksmark i anspråk. Det torde oftast finnas goda lägen utanför dessa marker. Framför allt i Gunnarn och i andra områden där ett aktivt jordbruk bedrivs bör särskild hänsyn tas till jordbrukets intressen.

Fyndigheter av ämnen och mineral

På karta B1 redovisas riksintressen för fyndigheter av ämnen och mineral, MB 3:4. Dessa är Granlidknösen, Stortjärnshobben, Svartliden och Rönnbäcksnäset. På karta A redovisas områden med brytningskoncession och undersökningstillstånd.

I områden med brytningskoncession bör bebyggelse och anläggningar föregås av samråd med Bergstaten. I områden med undersökningstillstånd bör större anläggningar som tex vindkraftparker föregås av samråd med Bergstaten.

Riksintressen och övriga intressen för energiproduktion och distribution.

Vattenkraft:
Effektutbyggnader har nyligen genomförts i flera befintliga kraftverk. Kommunen är positiv till fortsatta effektiviseringar under förutsättning att miljöpåverkan blir acceptabel. Av hänsyn till bla lokalbefolkningens, turismens och naturvårdens intressen bör i princip ej utbyggda vattendrag undantas från vattenkraftutbyggnad.

Vindkraft:
Vindkraftens riksintressen redovisas på karta B1.

På karta C. visas områden som med nuvarande bedömningsunderlag bedöms lämpliga. Andra exploateringsföretag som innebär betydande investeringar bör undvikas i dessa områden. De områden som bedömts lämpliga utgör ca 30% av de områden som är av riksintresse för utbyggnad av vindkraft.

Energidistribution:
Ledningar av riksintresse redovisas på karta B1.

Vid framtida planering och byggnation skall hänsyn tas till Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter. Enligt dessa skall exempelvis säkerhetsavståndet till byggnad från spänningsförande ledare vara minst sex meter från yttersta fasen för en 40 kV ledning och minst 10 meter för en 130 kV ledning. Beträffande elektromagnetiska fält finns inga fastställda gränsvärden. Försiktighetsprincipen tillämpas av exploatörer och kommun vid uppförande av ny bebyggelse nära befintliga kraftledningar. För kraftledningar med en spänning av 130 kV och högre bör bebyggelse och anläggnigar prövas i samråd med nätägaren. Fältspänningen bör inte överskrida 0,2-0,4 mikrotesla. När nya ledningar anläggs brukar detta leda till att avståndet till befintlig bebyggelse bör vara minst 40-100 m. Avståndet beror inte bara på ledningens spänning utan även på hur ledningen är konstruerad.

Kommunikationer

Vägar
Tre vägar i Storumans kommun har betecknats som riksintressen. Det är Europaväg E12 ,E 45 och väg 1132. Dessa vägar är viktiga kommunikationsleder i området. Riksintresset för väg 1132 är motiverat av att det är en väg mellan övre norrland och norska västkusten. Vägområdet för E12 och E45 har utökats till 30 meter på vardera sidan om vägområdet som omfattar vägbana med tillhörande diken och slänter. För övriga allmänna vägar är avståndet 12 m. Riksintresset tillgodoses genom att bebyggelse inte utan tillstånd av länsstyrelsen tillåts inom vägområdet. En beredskap för ökad standard på E12 bör skapas genom att nya direktutfarter undviks och att möjligheten att separera körbanorna med mitträcke inte försvåras. Vissa påfarter kan också behöva åtgärdas som tex anslutningen vid Ankarsund.

E12 och E45 bör breddas så att vägen kan förses med mitträcken.

Område för den planerade omlastningsterminalen vid Biostor, ombyggnaden av E12 vid Stensele och ombyggnad vid korsningen mellan E12 och E45 har lagts ut i den fördjupade översiktsplanen för Storuman-Stensele.

Järnvägar
Tvärbanan är av allmänt intresse. Riksintresset tillgodoses genom att bebyggelse undviks inom 30 m på ömse sidor om järnvägen och att nya överfarter undviks. Vid korsningar mellan väg och järnväg bör behovet av fri sikt beaktas. Samma förhållningssätt bör gälla för inlandsbanan.

Flyg
Områden där det finns risk för bullerstörning redovisas i särskild bullerutredning. Inom dessa områden bör bullerkänsliga etableringar undvikas. Master och andra etableringar som kan påverka flygverksamheten bör prövas i samråd med flygplatsägaren inom en sex mils radie kring flygplatserna. Se karta C.

Försvar och säkerhet

Riksintresset för totalförsvarets militära del 3:9 MB kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns det områden i form av övnings- och skjutfält och flottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintressen. I Storumans kommun finns inga öppet redovisade riksintressen. Riksintresset påverkas framför allt av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i ärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 50 m inom tätort. Objekt högre än 20 m ska även anmälas till Trafikverket.

I vissa fall kan försvarets intressen leda till att det är nödvändigt att med särskilda områdesbestämmelser införa lovplikt. Kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och länsstyrelsen. I mark- och byggnadsfrågor som kan beröra försvarsintressen sker samråd med länsstyrelsen.

Vid Portbron som ligger mellan Tärnaby och Hemavan finns en förträngning i Umeälvens lopp som vid höga flöden skapar översvämning i låga partier i Hemavan. Se karta C. Förträngningen bör muddras så att denna risk elimineras.

Bebyggelse i strandnära lägen

Strandskyddet omfattar 100 m på ömse sidor strandlinjen. För fjälldalarna görs i föreliggande plan bedömning av tillämpningen av principen landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Arbete med att utveckla bedömningar för hela kommunen kommer att påbörjas under innevarande år.

Kap 4:3

Översiktsplaneringen är en fortlöpande process och en del i kommunens utvecklingsstrategi

Varje mandatperiod bör planens aktualitet prövas. Genom att koppla översiktsplaneringen till mandatperioden och ta upp utvecklingsfrågor i översiktsplanen kan den bli ett starkt instrument för den politiska majoriteten att få genomslag för sin politik i myndighetsutövningen och i arbetet hos förvaltningar, nämnder och kommunala bolag.

Översiktsplaneringen är inte juridiskt bindande för efterföljande beslut. Varje kommunal nämnd, förvaltning och bolag har ansvar för att beslut fattas i enlighet med översiktsplanens mål . Enligt en förordning till Miljöbalken ska den myndighet som fattar beslut som rör mark och vattenanvändningen ange om beslutet går att förena med kommunens översiktsplan. Detta gäller givetvis även när kommunen fattar beslut. Beslut som strider mot översiktsplanen ska motiveras och normalt prövas politiskt.

För att kunna belysa mer detaljerade frågor för vissa områden eller tematiska frågor kan kommunen behöva arbeta med fördjupningar. Översiktsplanen bör redovisa programmen för dessa fördjupningar. När fördjupningar genomförts är det lämpligt att de förs in i översiktsplanen när den aktualiseras. Då finns också möjlighet att göra förändringar i dessa fördjupningar.

Aktuella fördjupningar och program:

Fördjupade översiktsplaner: Planerna beräknas antas under hösten 2011.
Storuman- Stenselse
Hemmavan
Tärnaby

Tematiska studier:

Följande arbeten pågår:
Vattenplaneringen
Turismstrategi

Kap 4:4

Behov av åtgärder och utredningsinsatser

Siffra anger prioritet i tre klasser

Kommunen huvudman

1	Landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Kan ev klaras genom förslag i den nu aktuella översiktsplanen.
2	Utreda frågan om att upprätta kulturmiljöprogram
2	Se över behovet av vattenskyddsområden. Kommunen. Utred behovet av vattenförsörjning på lång sikt till Hemavan och till industriområdet Storuman-Stensele. Kommunen i samverkan med företagen.
2	Utred behovet av åtgärder i det finförgrenade vägnätet. Vägnätets funktion för de boendes service, turismen och skogsnäringen bör värderas i utredningen som underlag för transportplaneringen.
2	Genomför vattenplanering med tyngdpunkt på frågor som är av särskild vikt för kommunen.
3	Genomför sårbarhetsanalys med tanke på bla ev klimatförändring.
1	Utred hur muddring vid Portbron kan genomföras.
1	Ta fram markförsörjningsprogram.
2	Utveckla systemet med byaråd .
2	Utbildning för att ta vara på utbyggnaden av vindkraften. Samverkan med andra kommuner.
1	Sammanställa tillgänglig kunskap om radonförekomst och utarbeta metod för hur hälsorisker på grund av radonstrålning ska kunna undvikas.
2	Utarbeta policy angående skotertrafik beträffande underhåll och dragning av leder
2	Inom ramen för pågående arbete utreda principer för energihushållning i bebyggelse
1	Ta fram rutiner för kontroll av risk för skred, ras och översvämningar vid bygglov och detaljplanläggnng.

Länsstyrelsen huvudman

2	Översyn av riksintressen med syftet att finna de viktigaste områdena och minska omfattningen. Detta bör göras i samverkan med övriga berörda fjällkommuner i länet.
1	Ta fram förslag till utvecklat ledsystem i fjällområdet i samverkan med grannkommunerna på norska och svenska sidan samt Fylkeskommun och länsstyrelsen. Bla bör möjligheterna att förlänga Kungsleden söderut och led till Oxtindan prövas. Kommunen anser att fjällägenheterna ska behållas i statlig ägo så att de kan fylla en funktion som stödjepunkter i ledsystemet. I samband med detta bör även möjligheterna att harmonisera naturskyddet på norsk och svensk sida övervägas.
1	Ta fram förslag till konkreta skötselåtgärder för att hålla värdefulla odlingslandskap öppna. Bla landskap av riksintresse för kulturmiljövården.

Regionförbundet

1	Förutsättningslös utredning om inlandsflygplatserna.
2	I samverkan med norska myndigheter utreda möjligheterna att binda samman järnvägssystemen på norska och svenska sidan

Sametinget/samebyarna

1	Analys av rennäringens markanvändningsintressen som underlag för markanvändningsplaneringen. Terrängkörningsplaner bör upprättas.

Turistnäringen huvudman

1	Utred behovet av tysta områden.
1	Bedömning av behovet av områden för helikopterskidåkning.

Mittskandia

1	Ta fram vision om hur ett ökat transportsamband i öst-västlig riktning kan tillgodoses.

Kap 4:5

Beskrivning av utvikbara kartor.

Karta A. Gällande bestämmelser och beslut.

Denna karta visar de regleringar och vägledande beslut som redan är fastlagda av Stat och Kommun.

Karta B1. Riksintressen och övriga allmänna intressen.

Karta B2. Rennäringens riksintressen.

Riksintressena är uppdelade på två kartor för att de ska bli läsbara. För riksintressen finns generella regler i Miljöbalken. I de fall kommunen föreslår precisering av dessa regler för något område redovisas detta på karta C och i planens kap 4.

Karta C. Förslag till vägledning av beslut som gäller naturresursanvändning, bebyggelse och infrastruktur.

Denna karta illustrerar de förslag till avvägningar som görs i Kap 4.

Vägledning ges också i tidigare fattade beslut enligt karta A samt i de bestämmelser enligt miljöbalken för riksintressen som redovisas på kartorna B1 och B2.